

Чуприна Юлія Анатоліївна
здобувач кафедри трудового права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ФОРМА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Розглянута проблема формування актуальних напрямків професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Виділено основні напрямки підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників на основі аналізу ситуації в системі професійного розвитку науково-педагогічних працівників, нормативно-правової бази. Зроблено висновок про необхідність оновлення змісту і форм реалізації програм підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, розробки нових курсів, освітніх модулів в контексті виділених напрямків; підвищення ролі науково-педагогічних працівників, управлінських кадрів закладів вищої освіти у формуванні замовлення на програми професійного розвитку науково-педагогічних кадрів вищої школи

Ключові слова: професійний розвиток, трудовий потенціал, науково-педагогічний працівник, заклад вищої освіти, підвищення кваліфікації, освіта дорослих.

Chupryna Julia
applicant for the Department of Labor Law
Yaroslav Mudryi National Law University

QUALIFICATION DEVELOPMENT AS A FORM OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL WORKERS

Current trends in education, related to the social importance of the development of human resources in science and education, ready for continuous professional growth and mobility require modernization of the professional development of research and teaching staff, which entails the addition of existing

mechanisms with new formats and technologies of formal, non-formal, informal learning, implementation of flexible modular training programs.

Keywords: professional development, labor potential, research and pedagogical worker, institution of higher education, advanced training, adult education.

Орієнтація України на інноваційну економіку, ініційовані державою зміни в системі професійної освіти (рівнева модель вищої освіти, участь роботодавця в розробці і реалізації програм та інше). Вимагають нової якості науково-педагогічної діяльності, а відповідно, і способів підготовки та професійного розвитку кадрів для вищої школи. Ефективний професійний розвиток сприятиме покращенню трудового потенціалу кадрів у сфері вищої освіти.

Одним з традиційних механізмів розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти залишається система підвищення кваліфікації, представлена як внутрішніми в закладі вищої освіти, так і виїзними додатковими професійними освітніми програмами.

На жаль, в нових умовах, що змінюються ця освітня підсистема не справляється з вирішенням усіх поставлених перед нею завданнями і, як і рівневі підсистеми освіти, зазнає серйозних труднощів, пов'язаних з ресурсним, в тому числі кадровим, забезпеченням, відсутністю відпрацьованих механізмів проектування актуальних програм професійного розвитку.

Водночас, структури підвищення кваліфікації закладів вищої освіти накопичили чималий багатоплановий досвід реалізації додаткових професійних освітніх програм, який може стати основою для створення оновленої системи розвитку науково-педагогічних кадрів закладів вищої освіти на базі відповідних структур.

Слід зауважити, що відповідно до частини першої статті 59 Закону України «Про освіту» професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників передбачає постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання. Заклади освіти, в яких працюють педагогічні та науково-педагогічні працівники, сприяють їхньому професійному розвитку та підвищенню кваліфікації.

Водночас, відповідно до частини третьої статті 18 Закону України «Про освіту» підвищення кваліфікації є складником освіти дорослих, яка в свою чергу є складовою освіти впродовж життя.

Хочемо проаналізувати та висвітлити можливі варіанти підвищення кваліфікації як форми професійного розвитку науково-педагогічних працівників.

Перший – це додаткові освітні програми підвищення кваліфікації із застосуванням цифрового навчання та інституційної участі в науково-методичних заходах.

Наукові та науково-методичні заходи мають серйозним освітній потенціал за умови високої мотивації і активної залученості учасників. Науково-методичне подія вбудовується в якості стажувального або практичного модуля в додаткову професійну освітню програму і доповнюється іншими, як правило, теоретичними модулями, вивчення яких відбувається самостійно на базі електронних форм навчання (електронні матеріали).

Ще один варіант це корпоративні програми підвищення кваліфікації, навчальні модулі, кафедральні, факультетські науково-методичні заходи, які знаходяться на кордоні між формальним і неформальним навчанням. Оскільки їх освоєння відбувається без організації підсумкової атестації та видачі відповідного документа після закінчення програми або модуля.

Разом з тим такий варіант являє інтерес, так як є продуктивною формою задоволення колективних та індивідуальних потреб і запитів у професійному розвитку та розвитку структурних підрозділів закладу вищої освіти.

Також хочемо проаналізувати індивідуальні освітні програми підвищення кваліфікації у вигляді набору освітніх модулів і науково-методичних заходів. Індивідуальні додаткові професійні освітні програми це затребуваний, але поки мало розвинений продукт системи професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Вирішення цього перспективного завдання пов'язано як із перетворенням існуючої формалізованої системи професійного розвитку, формальних додаткових професійних освітніх програм, так і з інституційною формою професійного розвитку науково-педа-

гогічних працівників, які володіють високим освітнім потенціалом (неформальна, інформальна освіта).

В академічному, освітньому та науковому середовищі закладу вищої освіти це дозволить науково-педагогічним працівникам формувати свій особистий маршрут професійного розвитку за підтримки системи професійного розвитку. Це завдання вже продуктивно вирішується в середовищі підвищення кваліфікації педагогічних працівників загальноосвітніх установ, досвід може бути частково перенесений в систему вищої освіти.

Таким чином, ми робимо висновок, що підвищення кваліфікації – це ефективна форма професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Однак особливості її реалізації мають знайти своє відображення в Законі України «Про освіту дорослих».

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 2657-VIII. ст. 380.

REFERENCES

1. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 5 veresnia 2017 r. (2019). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2657-VIII, art. 380 [in Ukrainian].